

ODLUKE DOMAĆIH SUDOVA I DRUGIH ORGANA

VIŠI PRIVREDNI SUD HRVATSKE

Presuda broj: PŽ-194/85

od 1.X 1985.

Vijeće: Kosta Manojlović, Mr Pave Dević, Prof. dr Branko Jakaša

OŠTEĆENJE TERETA TIJEKOM PRIJEVOZA
STVARI MOREM

Aktivna legitimacija prema brodaru - Primjena jugoslaven-
skog prava - Teretnica po naredbi - Potpis osobe po čijoj nared-
bi se teretnica prenosi, na poledini teretnice, znači obični in-
dosament iz čega slijedi da osoba na koju su prenijeta prava pre-
uzima teret od brodaru u svoje ime - Ukoliko želi takvu osobu sa-
mo opunomoćiti da preuzme teret u ime osobe po čijoj je naredbi
teretnica izdana, tada to mora izričito proizlaziti iz teksta in-
dosamenta

U sporu u kojem tužitelj na temelju cesije primatelja tereta po teretnici zahtijeva da mu tuženik kao brodar naknadi štetu u iznosu od USA \$ 7.573 ili protuvrijednost od dinara 252.190,55 zbog oštećenja dijela tereta poliester vlakna prevoženog tuženikovim brodom "Raša" na relaciji Rijeka-Tunis na temelju teretnice broj 18 izdane u Rijeci dana 30.IV 1980, a tuženik osporio tužbeni zahtjev istakavši prigovor nedostatka aktivne legitimacije koju tužitelj nije dokazao valjanom cesijom primatelja tereta po teretnici; da tužitelja tereti dokaz da teret nije predan na određitu u stanju i količini kako je navedeno u teretnici, budući da brodaru nije stavljen pismeni prigovor odmah po preuzimanju tereta, a podredno i osporio visinu tužbenog zahtjeva, Okružni privredni sud u Rijeci je presudom broj P-96/82 od 15. IX 1983. odbio u cijelosti tužitelja s tužbenim zahtjevom (toč. I izreke) i obvezao ga na plaćanje parničnog troška od dinara 1.080,70 (toč.II izreke).

Prvostepeni sud je, kod nesporno utvrđene činjenice da je tužitelj u dokaz postojanja aktivne legitimacije u ovoj parnici priložio cesiju Banque Internationale Arabe de Tunisie, kojom navedena pravna osoba prenosi sva prava iz teretnice broj 18 na tužitelja, zauzeto stajalište da tužitelj nije dokazao postojanje aktivne legitimacije, budući da navedena isprava o cesiji nije izdana od primatelja tereta po teretnici kako je to predviđeno čl. 502 st. 1 ZPUP. Naime, prvostepeni sud je uvidom u izvornik teretnice broj 18 od 30. IV 1984. po naredbi Banque Internationale Arabe de Tunisie Tunis, zaključio da je navedena teretnica riječima "bon za isporuku po naredbi Modatex " SOUR SCE 12. VI 1980. i snabdjevena pečatom Banque Internationale Arabe de Tunisie Tunis, valjano indosirana na firmu "Modatex" i slijedom toga da se jedino navedena pravna osoba može smatrati primateljem robe po teretnici, te da je tuženiku, da bi dokazao postojanje aktivne legitimacije, neophodna cesija firme "Modatex".

Tužitelj je podnio žalbu protiv ove presude i presudu pobija zbog svih žalbenih razloga iz čl. 353 st. 1 ZPP, s prijedlogom da se presuda preinači i tužbeni zahtjev prihvati u cijelosti a podredno da se ukine i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno sudeenje. U žalbi navodi da Banque Internationale Arabe de Tunisie Tunis nije indosirala teretnicu broj 18 na firmu "Modatex" jer iz teksta indosamenta "za isporuku" proizlazi da se u tom slučaju radi o "procura indosamentu" kojim je indosand samo ovlastio indosatara kao svog punomoćnika iz čega slijedi da je jedino Banque Internationale Arabe de Tunisie Tunis ovlaštena da izda valjanu cesiju, a podredno istakao da je agent brodarka tužiteljevom osiguraniku uručio izvod teretnice odnosno fotokopiju bez zadnje strane, ne napomenuvši da se na poledini teretnice nalazi indosament.

Odgovor na žalbu nije podnesen.

Žalba tužitelja nije osnovana.

Ispitujući pobijanu presudu u granicama iz čl. 365 ZPP ovaj žalbeni sud je utvrdio da je prvostepena presuda pravilna i zakonita jer je donesena u postupku u kojem nije počinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354 st. 2 ZPP, na temelju potpuno i pravilno utvrđenog činjeničnog stanja i uz pravilnu primjenu materijalnog prava kada je tužbeni zahtjev odbijen zbog

toga što tužitelj nije dokazao postojanje aktivne legitimacije u ovom sporu.

U postupku pred prvostepenim sudom nije povrijeđena odredba čl. 354 st. 2 toč. 13 ZPP, kako se navodi u žalbi, jer prvostepena presuda nema nedostataka zbog kojih se ne može ispitati - izreka presude je razumljiva i suglasna sama sebi i razlozima presude, sadrži jasne i iscrpne razloge o odlučnim činjenicama i o odlučnim činjenicama postoji suglasnost između onoga što se u razlozima presude navodi o sadržaju isprava i zapisnika i samih tih isprava i zapisnika.

Pravilno je prvostepeni sud na sporni odnos, pa tako i kod ocjene prigovora nedostatka aktivne legitimacije na strani tužitelja, primijenio jugoslavensko pravo, konkretno odredbe Zakona o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi (Sl. list SFRJ 22/77 - u daljnjem tekstu ZPUP) jer je primjena jugoslavenskog prava predviđena upravo odredbama klauzule 2 i 3 teretnice broj 18.

Prihvatom teretnice primatelj stupa u prava i dužnosti ugovornih stranaka, kako to slijedi iz ugovora o prijevozu koji je krcatelj zaključio s brodarom i kako je to sadržano u teretnici, pa klauzule sadržane u teretnici, uključivo i klauzule o određivanju prava koje će biti mjerodavno kod ocjene prava i obveza stranaka iz ugovora o prijevozu, obvezuju primatelja.

Pravilno je nadalje prvostepeni sud, polazeći od odredbe čl. 502 ZPUP, prema kojoj se teretnica po naredbi prenosi indosamentom, s time da se na oblik i učinak indosamenta na odgovarajući način primjenjuje odredba mjeničnog prava osim odredaba o regresu, zaključio da se u spornom slučaju radi o običnom indosamentu koji predstavlja prijenos prava iz teretnice s indosata Banque Internationale Arabe de Tunisie, Tunis, na firmu "Modatex" a ne od tzv. "procura indosamentu" kojim osoba na koju je teretnica prenesena ("Modatex") nastupa u ime onoga koji je teretnicu takvim indosamentom prenio.

I po shvaćanju ovog žalbenog suda potpis osobe po čijoj naredbi se teretnica prenosi, na poledini teretnice, znači obični indosament, iz čega slijedi da osoba na koju su prenijeta prava preuzima teret od brodara u svoje ime. Ukoliko se želi takvu osobu samo opunomoćiti da preuzme teret u ime osobe po čijoj je naredbi te-

retnica izdana, tada to mora izričito proizlaziti iz teksta indosamenta.

U spornom slučaju riječi "Bon a livre a l'ordre de Modatex" (Bon za isporuku po nalogu "Modatex") prema shvaćanju ovog suda upućuje na zaključak da se radi o običnom indosamentu kojim je indosant, po čijoj naredbi je teretnica izdana, prenio prava iz teretnice na firmu "Modatex" koja time stupa u pravni odnos sa brodarom i jedina je ovlaštena izdati valjanu cesionu ispravu na temelju koje se prava prema brodaru prenose na treću osobu.

Neosnovano nadalje navodi tužitelj u žalbi da propustom agenta broдача, koji mu je dostavio fotokopiju teretnice bez poledine na kojoj se nalazi indosament nije znao da je teretnica po naredbi naknadno indosirana od strane Banque Internationale Arabe de Tunisie, Tunis, kod činjenice da je upravo od navedene banke, koja je teretnicu indosirala i o tome trebala upozoriti osiguratelja, tj. tužitelja, primio cesuju koju je priložio uz tužbu.

Cijeneći da iz navedenih razloga nisu ostvareni žalbeni razlozi, kao ni razlozi na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti valjalo je na temelju čl. 368 ZPP žalbu tužitelja kao neosnovanu odbiti i potvrditi presudu prvostepenog suda.

mr Pave Dević,
sudac Višeg privrednog suda
Hrvatske

SUMMARY

Decision of the Higher Commercial Court of Croatia,
October 1, 1985, No PŽ-194/85

The court dealt with the case whether the plaintiff is entitled to sue the carrier when goods are damaged and the bill of lading is made out to order by indorsement.

The court rejected the claim since the plaintiff indorsed the bill of lading to a third person who claimed the goods at the port of discharge on his behalf but not as the agent of the indorser.